

DEBRECZENI

FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA:

A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ
TÁRSULAT.

*

XLVIII. ÉVFOLYAM. — 4. SZÁM.

*

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KISS ENDRE.

SZERKESZTŐ-TÁRSAK:

B. KISS PÁL, BIKI ANDOR, VENETIÁNER SÁNDOR.

KIADÓHIVATALI FŐNÖK:

GÖNCZY BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Collegium.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre: 5 korona. Félévre: 2 korona 50 fill. Ifjúsági egyesületeknek 4 kor. Főiskolai hallgatóknak 3 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

*

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata. 1905—1906.

Kérjük lapunk előfizetési díjait
mielőbb beküldeni, hogy a lap aka-
dálytalan szétküldését eszközöl-
hessük.

Tisztelettel:

A szerkesztőség.

Az akadémiai ifjuság találkozó helye!

BÁN KÁLMÁN

fűszer és csemege üzlete a kollégium mellett.

Ajánlja a főiskolai ifjuságnak dúsan felszerelt üzletét!

Tájékoztató:

hideg felvágottak,
debreceni
kassai } sonkák,
prágai
szalámi,
főtt kolbász,
császárhús,
kolozsvári szalonna,
disznósajt,
paprikás szalonna,
nyelv,
szalvaládé,
pariser,
virslifőzve.

Svájci, emmentali sajt, magyar,
trappista, gwardli (pogácsasajt).

Ecetes és sós orosz hal.

Szardínia.

A közeli tél beálltával ajánlom finom
rum és thea raktáram.

Elsőrendű gyárból szerzett cukorkáimat

Mindennap friss cukrásztészta.

Friss percek, lacipecsenye minden este
7 órakor friss sütés!

Minden reggel forralt tej.

S végül ajánlom

óriási nagy választékban szivarkahüvelyeimet.

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felöltszerkesztő:
KISS ENDRE.
Szerkesztőtársai:
B. Kiss Pál, Biki Andor,
Venetianer Sándor.
Kiadóhivatali főnök: **Gönczy Béla.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 5 korona.
Fél évre 2 kor. 50 fill.
Ifjúsági egyesületeknek 4 korona
Főiskolai hallgatóknak 3 korona
Egyes szám ára: 30 fillér.

Feladataink.

— Cikksorozat. —

Egy éve annak, hogy e címen egy cikket irtam a Debreceni Főiskolai Lapok tavalyi számában. Azok közül a feladatok közül már sokat megvalósított a debreceni ifjuság. Maradt ugyan a régiekből is, de támadtak új feladatok is, melyeknek ez évben való megvalósítása az ifjuságnak szép, de terhes kötelessége.

Ezekről az idej feladatokról akarok emlékezni. Mert bizony már a választások s azok küzdelmei elmúltak, az egyesületek megalakulva, a bizottságok kiküldve, szóval itt van a munka ideje az ifjúsági élet mezején.

A debreceni főiskola ifjúságára ez évben sok szép és nemes feladat vár. Kitartásra, sokszor tufeszített munkára, de főképen lelkesedésre lesz szükségünk, mert csak így érhetünk el eredményt. E feladatokat, ha megkisértjük osztályozni, három nagy csoportba oszthatjuk őket: a) az egész ország ifjúságát érdeklők, b) tisztán a debreceni ifjúságot érdeklő új, c) tisztán a debreceni ifjúságot érdeklő régi feladatok — csoportjába.

Jelen alkalommal, tekintettel a feladatok nagy számára, az első csoportba tartozó, az egész ország ifjúságát érdeklő feladatokról akarok szólni.

Szivemből örülök annak, hogy a debreceni ifjúságnak ez évben olyan feladatai is vannak, melyek az egész ország ifjúságát is érdeklik. Örülök, mert ez fényes tanubizonysága a debreceni lelkes ifjúsági életnek, kitüntetés a debreceni ifjúságra nézve s akkor, ha miatta más téren való feladataink teljesítését sem hanyagoljuk el, dicsőségünkre is válik.

Három nagy és szép eszme az, amely a debreceni ifjúság szívét eltölti s féltve őrzött kincsét képezi: a debreceni orsz. diákkongresszus, az Országos Diák-Szövetségnek e kongresszuson való

megalakítása és mindenekfelett a Kossuth-serleg ünnepély.

E három szép eszme megvalósításán töpreng és dolgozik az ifjuság, jó része dolgozik, mert a munka első része a bizottságok megalkotása, a tervezetek készítése megkezdődött s a tanárkar engedélye után, ha Isten segít, elküldjük a testvér intézetek ifjúságainak a meghívókat is, még pedig minél előbb, hogy mindenre nézve annál alaposabban történjenek meg a megállapodások.

Sajnálatos dolog, hogy mindjárt a munka kezdetén a debreceni ifjúság és a Fővárosi Diák-Szövetség között félreértés támad. A Fővárosi Diák-Szövetség tiltakozott a debreceni ifjúság állásfoglalása ellen, holott még az átiratot meg sem kapta. Nem is küldtük'el, mert Matolcsy Sándor barátunk cikkére adott tiltakozásban a debreceni ifjúság magyarázatot is kapott. Lássuk csak a debreceni ifjúság határozatának első pontját: »Tiltakozik az ellen a terv ellen, amely az Országos Diákszövetséget olyaténképen akarja megalakítani, hogy az általa felállított Fővárosi Diákszövetségbe óhajtja bevonni a vidék ifjúságát is«. Mi a fővárosi lapok útján hallottuk e szomorú hírt, hogy a Fővárosi Diák-Szövetség ilyet akar elkövetni, ezért tiltakoztunk. Megkaptuk a helyes magyarázatot, tudomásul vettük. Célunk csak azon elv hangoztatása volt, hogy Országos Diák-Szövetséget, Magyarország ifjúsága egy értelemmel alakíthat, s a Fővárosi Diák-Szövetségbe való bevonása a vidéki ifjúságnak nem volna célravezető, sőt ily uton való rólunk — nélkülünk megalakítás a vidéki ifjúságra megalázó dolog. De hála Istennek, ezt a Fővárosi Diák-Szövetség nem tette, sőt magyarázatával határozataink 3-ik pontjára is megadta a választ, hogy Országos Diák-kongresszuson, hol tehát az egész ország ifjúsága jelen lesz, óhajtja megalakítani a Diák-szövetséget.

A debreceni határozat 2-ik pontja ez volt: »Tiltakozik azon eljárás ellen, amely az Országos Diák-Szövetséget már megalakulása előtt is politikai jelleggel kívánja felruházni«. E határozatra, mely a Matolcsy cikkében is világosan ki van fejezve, teljesen kielégítő magyarázatot nem kaptunk, sőt többen úgy láttuk, hogy a Fővárosi Diák-Szövetség tagjaiban ez a célzat él; nagyon örülök, hogy a kolozsvári Egyetemi Lapokban megjelent pártatlanul írott tárgyilagos cikk szerzője s hisszük, a kolozsvári ifjuság is osztozik e nézetünkkel, midőn ezt mondja: »Az országos diákszövetségünk első és fő pontja lesz a politika kizárása«.

Az »Országos Diák-Szövetség, melynek megalkotására országos ifjusági érdekből felette nagy szükség van, az ország ifjuságát egyesíteni ifjusági és nem politikai célra. Egyesületeinknek is mindnek határozott ifjusági célja van és abba a politikát behozni, politikai pártok szerint alakulni, mint ahogy most, sajnos, a pesti ifjuság két részre szakadt a nemzeti ügy támogatóira és támadóira (hála istennek ez utóbbiak kevesen vannak) nem szabad.

Hazát szeretni és azért dolgozni, küzdeni szent kötelességünk. A nemzeti ügynek legigazabban szolgálunk akkor, ha végezzük a magunk

dolgát, tanulunk. Egyesületeinkben működünk, szóval készülünk a jövőre. Nem jelenti ez azt, hogy az ifjuságnak távol kell maradni a nemzeti ügy támogatásától s nem kellene a lehető leglelkesebben küzdeni, dolgozni a hazáért. A debreceni ifjuság úgy a múltban, mint ez évben is küzd és küzdeni fog a jövőben is azokért a szent eszmékért, melyeknek a Fővárosi Diák-Szövetség oly lelkes harcosa. De egyesületet e célra nem alakít, egyesületeiben azok szabályai által kijelölt cél szerint munkálkodik, ahol pedig hazáról, a nemzeti követelésekről van szó, mint ifjuság, mint egységes egyesítés tesz és cselekszik, sőt, hogy mennyire szükségesnek tartja, hogy az ilyen mozgalmakba az egész ifjuság bele legyen vonva, bizonyosága az, hogy az elvet ifjusági nagygyűlésén törvénybe iktatta s minden diákra kötelezővé tette.

A hazaszeretnek s honfui önfeláldozásnak be kell írva lenni a magyar diák szívében, ám ezért nem szabad az ifjusági ügyeket sem félre tenni, mind kettőért lelkesedni és dolgozni kell. És válasszuk el a kettőt egymástól s főleg vigyázzunk arra, hogy hazaszeretünk közöttünk merő pártoskodására, felebbvalóinkkal való engedtlenséggé ne fajuljon el; maradjon meg a maga teljes tisztaságában, menten minden salaktól.

A maestro története.

Írta: **Vidovich Ernő.**

A nagy kupola alaku műtermet felülről világította meg egy halovány villamos lámpa. A fényét rászórta két sápadt arcra, két komor tekintetű férfiúra. Az egyik fekete bársonyzekét viselt, a kezében hosszú ecset volt, a másik napbarnított homlokkal, élénk, csillogó szemmel vizsgálta társa minden mozdulatát.

Az utóbbi felállott. Körülnézett a műteremben, végre megállott egy kép előtt. Sokáig összefont karokkal nézte, ajkán előbb gunyoros mosoly látszott, majd ingerülten fordult a festő felé, aki hangtalanul figyelte társa minden mozdulatát.

A kép egy fiatal leányt ábrázolt, pajkos mosollyal. Fehér ruháján tündökölt a sötét háttérben, mosolyával, tekintetével vidámságot hintett a műterem komor hangulatában.

A festő hirtelen felállott, mire társa egészen hozzá lépett. Halk, száraz hangon beszélni kezdett:

— Összeszedted már a gondolataidat? Elszállott már bohém természeted, beszélhetek-e az igazival, akit kérdőre vonhatok, a kin megboszulhatom magam?

A festő némán lecsüggeszté a fejét. Ujra leült s szelid, közvetlen hangon szólt:

— Kezdem tehát.

A társa leült egy alacsony tabourettre s amíg a festő beszédét hallgatta, közben lopva egy-egy pillantást vetett a festményre. Olyankor a tekintete hirtelen bánatossá változott, merengve nézett maga elé.

— Legelől kezdem — szólt a festő. — Ugy érzem, mintha újra gyermek volnék, a képzeletem csapongva száll ágról-ágra, érzem a május bódító illatát, ifju koromnak édes-büvös emlékei uralkodnak felettem. Minek ujtsam fel azt, Zoltán? Utána körülnézek a műtermemben s mondhatlan keserűség flog el, szeretném valakivel megosztani bánatom s nincs senki, aki megértene. Talán te megérted ezt a bus melancholiát, amely annyiszor lesz urrá fölöttem, mikor gyermekkorom egy-egy emlékét idézem föl. Hagyjuk különben ez ömlengéseket. Magad kívántad, hogy mondjam el ridegen, szárazon az egész históriát, én megkísértem, de nem fog sikerülni s mikor aztán elvégeztem, vedd fel, kérlek, azt a kardot onnan a sarokból s ha lesz lelked hozzá, hasítsd ketté azt a festményt, amelyre oly vádló tekintettel nézel.

Az Országos Diák-Szövetség hatalmas és erős intézmény lesz akkor, ha az ifjuság ügyeit szolgálja és áldoz a hazaszeretet oltárán, összeforrasztja az ifuságot s nem heves büntetéseknek, hanem, a szorgalmas, de csendes munkálkodásnak lesz zászlóvivője.

Ilyennek óhajtjuk mi a Diák-Szövetséget. Tudjuk, hogy a budapesti ifuságra van bízva a kongresszuson az előadói véleménynek az előterjesztése, tőle várjuk az első lökést, mert az ő feladata a mi feladatunk, a mi feladatunk az Országos Diák-Szövetségből a politika kizáratása, de ezért aztán küzdünk a végletekig. Hisszük, hogy a Fővárosi Diák-Szövetség sem megy bele politizálásba és végzi a nemzeti lelkesedés ébresztésének üdvös munkáját nemesen és tisztán. Adja Isten, hogy úgy legyen! **Hegymegi Kiss Pál.**

A szecesszió az irodalomban.

Irta: **Biki Andor.**

I.

Elmondok egy kis történetet. Hőse egy hatodik gimnázista, aki szenvedéllyel olvasta a regényeket és amellet rendelkezett azzal a ritka jó tulajdonsággal, hogy gondolkozni szokott azok felett, amiket olvasott.

— Elöttem áll az a jelenet, midőn ketten ott álltunk a templom előtt, a templomból pedig kifelé jött a nép. Ott ment el előttünk Emma is, fehér ruhájában, mint egy jótevő tündér. Bizalmas mosollyal fogadta köszönésünk s ment tovább. Emlékszel arra a délutánra, Zoltán? Olyan voltál, mintha álmodnál, szüntelenül jártál-keltél s ha valaki megszólított, úgy tettél, mintha felébredtetek volna. Hogy fogadkoztál nekem, hogy soha-soha el nem felejtethed, az övé minden szavad, minden gondolatod.

— Régen volt az, ugy-e Zoltán? Himes, virágos mezőn jártál, de ahelyett, hogy virágot szedtél volna, magad hullajtád el virágaidat. Koszoruba font illuzióidból is hullottak a levelek s ma itt állasz előttem, mint vádló, miért mertem én egy leányt szeretni, akit te is szeretnél.

— Engedd meg nekem, hogy elmondjam végig azt a történetet, amely kettőtök közt történt s amelynek én voltam a legholdogabb szemlélője. Nagyon szerelmes voltál Emmába s azt hitted, hogy a tied az egész világ. Eszedbe sem jutott megkérdezni Emmától, hogy szeret-e téged, biztos voltál magadban, én inkább így magyarázom, nem akarom megsérteni ezt a bátor tekin-

Amikor elolvasta Sienkievecz Quo vadis-át, nagy meglepetésben részesített. Elmondotta észrevételeit, előadta azokat a gondolatokat, amelyeket benne a regény olvasása ébresztett... és egy nagy kifogást emelt a történet ellen, nagy kifogást a szerző ellen... Mert ugyan ki állítaná szerinte, hogy nem helytelenül jár el a szerző, amikor Vinicius ölelésre tárt karjai közül mindig kiszabadítja a leányt, akit szeret virágzó ifjuságának minden erejével. Teszi pedig ezt a szerző éppen a legérdekesebb pillanatokban és minduntalan kielégítetlenül hagyja az olvasó kíváncsiságát. Pedig nem így van ez a mai regényekben és nem is így kell lennie.

Ennyi a történet. Lényegében nagyon sovány tárgy ahhoz, hogy egy feuilletonot lehessen belőle faragni, de elég ok arra, hogy gondolkozóba ejtsen bennünket.

Mert mi lehet annak az oka, hogy egy ifju lélek, amely alapjába véve csak egy olyan alanynak tekintendő, amely tabula rasa-ként szolgál a legkülönbébb benyomásoknak — így gondolkozik? És mi lehet az oka annak, hogy ez a tabula rasa épen azokat a benyomásokat tükrözteti vissza a leghivebben, amelyek alkotó elemeinek alanyi tulajdonságaival merőben és homlokegyenest ellenkeznek?

tetű férfit azzal, hogy gyávaság volt annak csupán az oka, hogy Emma közelében elhalt az ajkadon minden szó, csupán ábrándosan, némán néztél a szemébe.

— Nagy bolondság volt az, Zoltán. Lehet, hogy Emma tudta, hogy szereted, de a némaság nem hízelt neki. Ha tudta volna, mennyire rabul lehet ejteni minden leányt egy szerelmi vallomással, talán másképpen cselekedtél volna.

— S ezek után nagyon rosszul esett neked, hogy Emma egyszerre oly hideg lett hozzád s mikor nyárra változott a tavasz, akkorára más emberek között egészen elfelejtett téged. Akkor kezdtem én is Emmához járogatni, eleinte csupán udvariasságból, aztán megszokásból s nagyon későn vettem észre, hogy én is oly szerelmes vagyok Emmába, akárcsak te.

— S te akkor hű önérzetedben megsértve, elmentél anélkül, hogy elbucsúztál volna tőlünk. Én nyugodt lélekkel állithatom, hirt sem hallottam felőled, ugyanazt elmondhatod te is. Ma sem kérdelek, merre jártál, de látom, hogy a messze idegenben nem lőttél gyógyulást, nem leled meg azt itt sem.

A maestro felállott. Nyugodt, boldog tekintet vetett a festményre, aztán szilárdan folytatá:

E két kérdéssel már tulajdonképen megneveztem a tárgyat, amelyet fejtegetni kívánok. De nem adom meg rögtön a feleletet, nem pedig addig, amíg annak logikai közvetlenségét előbb nem támogatom — egy apróhirdetéssel.

Egészen véletlenül olvastam, anélkül, hogy komoly értekezéshez való tárgyat kerestem volna egyik legelterjedtebb napilapunk utolsó oldalán. Mondom, véletlenül akadt meg a szemem a következő sorokon: „Reális témákról levelezni óhajt egy fiatal ember tulfeszült idegzetű asszonnyal“.

Elmondtam először egy történetet, amelyben hiven feltártam egy fiatal léleknek elsődleges hangulatát. Feltártam egy tizenhat évet élt elmének benyomásait, még pedig olyan benyomásait, amelyeknek egyáltalán semmi alkalmuk nem volt arra, hogy a legbensőbb gondolatvilágon kívül fekvő tényezők által inspirált fejlődési processzuson keresztül menjenek. Azután idéztem egy másik fiatal ember levelét, akinek valószínűleg sokkal több ideje volt a megfontolásra és minthogy gondolatát írásba foglalta, azt tényleg jobban meg is fontolta.

Előttünk áll tehát két ifju lélek a fejlődések két különböző fokozatán. Vegyük most könnyebb-ség okáért a kettőt egynek, tekintsük egy olyan individuumnak, amelyen azt a bizonyos fejlődést megfigyelhetjük.

— Emma a feleségem lett, tiszta szerelemből nyújtotta nekem a kezét. Mit is keresett volna mást egy szegény festő műtermében. Pompát, fényt, ragyogást, avagy dicsőséget? Nem találta meg egyiket sem, de a boldogságot, azt megtalálta. Most pedig fogd azt a kardot s menj, hasítsd ketté az arcképét.

Zoltán hirtelen felugrott. Egy pillanatig zavartan nézett a festőre, aztán indulatosan egyet rántott a fején s felkapva a kardot, lassan a festmény felé közeledett. Az ajtó nyílt s ott állott a festmény eredetije: most is fehér ruhában volt. Szemében ismét megjelent a boldogság tekintete.

Zoltán hirtelen megfordult. Halk kiáltás hangzott, a kard kiesett kezéből s némán, megindulva állott. Az asszony feléje közeledett s hangja remeggett, mikor szólani kezdett:

— Maga az, Zoltán! — mondá csendesen.

— Emma! — szóló megindult Zoltán.

Többet nem tudott egyik sem szólani. A maestro ott állott a háttérben, a villamos fény az arcára sütött s maga azon gondolkodott, hogy egy asszonyi tekintet, egy lágy szózat mennyire megszelidíti a legerősebb férfit is.

Ez az individuum első megfigyelt állapotában az impressziók tökéletes rabja. Semmi esetre sem romlott, elsősorban naiv, de naivitása bizonyos mérvű gondolkozóképességet takar és rendkívül nagy fogékonyságot mutat. Ennek a nagy fogékonyságnak az eredménye az az óriási változás, amelyet az individuum második állapotában észlelhetünk. Hasonlíthatjuk ezt a lelkivilágot egy rendkívüli érzékenységre negatív-lemezhez, amelyen számtalan vonalat és foltot hagy a legkülönfélébb behatás, olykor pedig barázdát szántanak az erősebb ingerlő hatások. Ilyen barázdákat mutat az individuum második állapotában, amelyek kissé szabálytalan krikszikrakaszt alkotnak ugyan, de azért egészen jól kiolvasható belőlük az a bizonyos — apróhirdetés.

Igy fejlődik az ifjuság. Fejlődésében lehet ennél a kettőnél sokkal több stádium, de a végeredmény mégis csak az, hogy a tabula rasa-ként utnak induló ifju lélek barázdákkal lesz főlhantolva, olyan barázdákkal, amelyek soha el nem simíthatók.

És ki szántja ezeket a durva barázdákat?

Megadom nyíltan, egyenesen a feleletet. Az irodalmi dekadencia. A szecesszió.

II.

Dekadencia minden téren: ez a mai kor hangulata. Világoszöld ég alatt járunk, lábunk vörös pázsitot tapos s a lilaszín fák hangulatosan hullatják rózsaszínű leveleiket. S amikor az opera magna orchesterében elmés kuplává finomul a függőleges és vízszintes zene, akkor nem tagadhatjuk meg a szecessziót.

A nagy szavak korát éljük, eszményi jelzőkkel ruházzuk fel az elkorcsosult sablon törpe alkotásait. Dobálózunk a hatalmas jelszavakkal, amelyek azonban mind egy fogalmat igyekeznek eltakarni: a szecessziót. A szecessziót, amely szívesen eltűri, ha materializmusnak nevezik, kendőzi magát a naturalizmus csalóka külszínével és kérkedik a realizmussal, amelynek álarca alatt küzd, harcol az irodalom, a közizlés ellen. A szecessziót, amelyet lényegében nem, de hatásában teljesen hű világításban állít eléink a fentebb előadott fejlődési processzus.

A szecessziónak ma már egész irodalma van. Védelmükbe veszik ki tudja hányan, de ellene nem emeli föl szavát senkisé. Mert ugyan ki támadná meg az irodalmat, amely a realizmus, természettudo-

mány és filozófia jegyében fogant meg? — Csak, az, aki nyíltan meri állítani, hogy az új zseni alkotásaiban az emberiség szennyének lelkivilága jelképezi a realizmust, raffináltan erkölcstelen emberek testi bűnei a természettudományt, és hogy csak nagyképű kritikusok keresnek ott filozófiát, ahol nincs egyéb, mint a kifinomodott bűnök által félszeg irányba terelt lélek hazug kép-mutatása.

Egyik kiváló kritikusunk naturálizmus néven védelmébe veszi a szecessziót. Az ő szavait idézem, amikor felemelem szavamat a szecesszió ellen, mely hazug jelszavak és képzelt nagyságok dicsőrében mindent merészel a közizlés rovására, a normális fejlődés megakadályozására: *Nem Ibsenen és Zolán át akarom én a természetet megismerni. Bálványokat nem ismernek.*

*

A közizlés koronként változik. Az elsődleges hatást az emberi elme fejlődése gyakorolja reá s a tudomány emelkedése, terjedése és a történelem tényezői jelzik az új irányt, mutatják meg az új utat számára. És ebben az irány és utvátoztatásban teljes bizonyossággal felismerhetjük az akció-reakció elmélet megtestülését.

Ez a akció és reakció hiven követi egymást és mindegyik ott hagyja nyomát a világ szellemi és művészeti alkotásán. Nem hagyják érintetlenül a mesebeli Okatootáit sem és a kisded körben még nagyobb forradalmat idéznek elő. Forradalmat az egész világon, amely minden változást meg szokott előzni.

És vajjon lefolyhatna-e ez a forradalom egészen csendesen, minden nagyobb rázkódtatás nélkül? A felelet: igen. És mi teszi mégis oly erőssé a küzdelmet? A kételkedés szelleme, amely mindig benne él a forradalom hangulatában. Az irányt nem változtatja ugyan meg soha s a végkimenetelt nem teszi kétségessé, de olykor más jelleggel ruházza föl a küzdelmet, éppen úgy, mint a mellézköngék, mindig más és más színezetet adnak a hangszer hangjának.

Ez a szellem, a kételkedés szelleme szülte a szecessziót.

Az irodalom kilépett a romanticizmus jegyéből. Nem senyedhet tovább benne költészetünk, nem gyönyörködhetünk tovább romantikus ideálokban, látnunk kell, hogy „az utcán villamos kocsik robog”.

A korszellem a közizlés azon fejlődési fokon áll, amely nem elégedhetik meg a korlátlanul csapongó gondolat abszurd alkotásaival. A gondolkozó emberi elme ma már csak a reális élet iránt bír fogékonysággal. Reális életet él, azt akar látni is, amikor elébe tartja az író saját szemüvegét. A romancitizmusnak ma már nincs létjogosultsága.

„Amikor a materializmust hirdeté a francia forradalom, melynek borzasztó kihágásaitól megborzadt a világ: a finomabban érzők lelke visszavágódott a középkor bilincsei közé, poezisét szépnék, askézisét ideálisnak találta. Ez szülte a romanticizmust”. A francia forradalom volt az akció, amelynek szélsőséges materializmusára nem lehetett más a felelet, mint a romanticizmus reakciója, amelyben megfogamzott a szentimentalizmus, a lélek szensitivitása.

Ma már nem elégít ki bennünket a romanticizmus. Új légkör kell nekünk, melyben szabadon vehessünk lélegzetet. Kívánja ezt a korszellem, a közizlés, amelynek nevében lép jogába az új akció, amely nem lehet más, mint a költői értelemben vett realizmus.

Az út tehát tisztán áll előttünk, előttünk áll a maga valóságában a jövő. De megzavarja a fejlődés folyamát a kételkedés szelleme, botránykövet dobna elébe, mert életre hozta a szecessziót.

A szecessziót, amely csak arra jó, hogy hátráltassa az eredmény elérését, súlyosabbá tegye a küzdelmet és akadályozza az előhaladást. De azért él; nem fejlődik, de uralkodik. Uralkodik az irodalomon, amelyben ma mindent fölta-lálhatunk, csak egyet nem: a jövő hatalmasságát, a költői realizmust.

De nem szabad zavartalanul uralkodnia. Fel kell emelnünk szavunkat ellene s amikor állítjuk, hogy a jelen sablonának alkotásai egy félszeg irányzat torzszülöttei: rántsuk le a leplet róluk, lássuk tisztán a bálványokat és a gipszfigura utánzatokat.

(Folyt. köv.)

A munka.

Lent a sikságon nyüzsgött a nép és dolgozott, mint a barom. Sűrű tömegekben, ember, ember hátán irtotta a nádist és csapolta le a mocsarat. Az egyik csoport itt vízlevezető árkot ásott, a másik a nádist pusztította, amott egy

harmadik földet talicskázott. A nap forrón sütött le s sugarai fogósdit játszottak a dolgozó emberek meztelen, bezsirozott hátain. A testükről csak úgy ömlött az izzadság s a legdrágább kincs: a munkás veritéke és a sáros pocsolyák a piszkos földön összevegyültek.

Különb en lázas állapotba ejtő csend uralkodott. Olyan, amelyik kétségbeejt, álomba ringat, vagy megőrjit. Csend volt, mert senki sem beszélt. Csak a nádas kiabált, mikor belefújt a szél, kiabált [vádolón, szivetrázón, nehéz panaszát a szelek szárnyán küldve fel az Urhoz. Vagy talán csak suttogott. Suttogását azonban orditássá növelték a beléje vegyült emberi sóhajok. Az elgyötört munkások rémes sóhajtásai, a fogaik közül kirepült átkos szitkok.

A nyüzsgő munkások között talicskán hord földet egy vézna asszony. A nehéz terhet alig-alig bírja tolni. A vassal megpántolt kerék a sulyos talicska nyomása alatt minduntalan besüpped a nagy sárba s a gyenge asszony minden erejét megfeszíti, hogy valahogy ismét odább tolja. Aztán amikor látja, hogy az erős férfiak milyen könnyen tolják el mellette a maguk talicskáját, amikor egy-egy újabb erőfeszítésnél meg-megbotlik s teste egész sulyával esik le a megvasalt talicskára, úgy, hogy gyenge, elsatnyult melle majd pozdorjává törik, akkor csendesen sirdogálni kezd.

A könnyei összefolyva arca piszkos veritékével, egy patakba folynak le meghasadt ingére, s sárga sávot szántanak azon. Kétségbe esik, fejében az erek, mint a kovács kalapácsa az izzó vason, úgy vernek, halántéka majd kipattan, a fülei zúgnak, — aztán a siri csendben meghallja a nád beszédét.

A nád neki is úgy beszél, mint az Urnak. Rémes dolgokról regél és az igazságot kiabálja. Vádol, amikor dicsér; a szívet tépi ki, amikor az észnek áldoz. Nagy keserveket, milliók szenvedését beszéli a nádas.

Az asszony azonban a nagy kaoszából csak a saját keservét érti meg, csak a saját bánata szaggatja szét a szívet.

Hisz azt regéli neki, hogy kevéssel ezelőtt még oly egészséges férje most kórágyhoz szegve fekszik odahaza, — hogy szegény, satnya kis gyereke sirva nyöszörög bölcsője fenekén. Az asszony egyszerűen, ha mindez nem volna igaz...

Szeretné, ha a való csak rémképpé változnék át, érzi, hogy szívesen dolgozna, ha nem volna — muszáj. De a nádas igazat beszél. Igazat, hiszen nem finom női kéz öntözte virágöntöző cserépből, de durva munkás testnek keserű veritéke.

Az asszony könnyei most már elapadnak. Visszaszorítja őket a fájdalom. A talicskát meg nem tolja tovább, hanem megáll.

A mellette elhaladó talicskák nyikorgása, a munkások elfojtott sóhaja, átkozódó nyögése, aztán új érzelmeket fakaszt benne. Eszébe jut, hogy gyermekét, férjét senkisé megdossa odahaza, a nyögésben férje nagy tusáját hallja, a sóhajtásban kis gyermeke visítását. Nem bír tovább dolgozni. Elfelejt, hogy hol van. És végzetére megszólal a falujukban a déli harangszó. Az asszony egészen megnyugodik. Érti, hogy nagy a keserve, sok a bánata, tudja, hogy nélkülözhetetlen odahaza. A harangszó meg olyan nyájasan hívogatja hazafelé. Megindul szép lassan, otthagyja a talicskáját, a munkát.

Aztán még hallja a nádas beszédét. Most már mást beszél. Most már nem vádolja, nem is kínozza. — Valami gyenge, lanyha szellőcske szaladt felé, s az igazságokból nagyon keveset birt el a szárnyain. Csak a kötelességeire emlékezteti az asszonyt.

Belebeszéli a fülébe, hogy ha most otthagyja a munkát, elveszti kenyérkeresetét. Csak alig észrevehetően kezd a jövőről beszélni, amikor nem lesz betevő falatjuk, amikor a férje éhen vész el a kórágyán, a gyereke meg száraz emlőjén, — karjai között, — pusztul el.

Az asszony lerázza magáról a szomorú képeket. Újra hallja a gyerek sirását, a férje nyögését és a megerősödött szél inkább feléje hozza a harangszó hívó zúgását. Nem törődik már a munkával, nem nézi a szomorú jövőt, az eszén győzedelmeskedik az asszonyi meg anyai szíve és gyorsan elkezd szaladni a falu felé.

Matolcsy Sándor.

A két kocka.

Irta: Pap Lénárt.

Beszélg vén krónikás!

Nyisd fel avult foliánsaidat s regélj nekünk a régiekről, kiknek tetteit percegve örököltette meg a ludtoll. Sok szép mesét tudnak azok a szögletes góth betűk, sok dicső, emlékezésre

méltó név kezdőbetűi azok a színes, aranyos initialék, mik a sárgult lapokat diszítik.

Beszélg azokról az időkről, melyben vasing vértézé a keblet, hő szerelem a szívet, s hit, vallás a lelket.

Beszélg azokról a csodás dolgokról, amelyeket nem csak hittek, hanem láttak is, s reszkető kezek jegyeztek fel a krónikák lapjaira; s azután míg ujjaid elsimitják könyved levelein a gyűrődött ránczokat, s összekapcsolják czirádás ezüst kapcsait, mondd el tanításaidat a honszeretetről, a szerelemről s a hitről.

Beszélg vén krónikás!

*

A hold szeliden mosolygott le a kék égen uszkáló bodros fellegek közül, megvilágította a suttogó nyárfákat, szürke árnyékot vetett a poros utra, s megfürdeté tükörképét a folyó fehér csillogó habjain; a csillagok százezrei még szebbé tették a derült estét.

Mély csend honolt a téren, a pusztá álmodozását semmi sem zavarta, csak néha lebbent a sóhajtó szellő s szárnyain tolvaitte a nyárfa leveleit. A pusztát környező hegyek tetején egy-egy biztató fény gyul ki; ott vadászok, vagy nyájörzök, pásztorok tanyáznak. Az uttól balfelé egy ér folydogál, hajjai ezer-féle színben verik vissza a hold sugarait, a zizegő sás között apró halacskák uszkálnak; néha egy megzavart vadréce repül fel, vagy egy megrebbent bibic. A folyó partja meredek, az esőtlen, forró nyár miatt kiszáradt, megrepedezett, de a benne levő sás és más vízi virágok mutatják, hogy a folyó vize még mély, az erősen kimosott part pedig azt, hogy gyors.

Az uttól jobbfelől mély vízfogó árok van, mi egészen a városig huzódik el, ez is be van nőve fűzfákkal, nyárfák bokraival.

A városban csend van, nyugodnak már, megerősített, megpántolt kapui be vannak zárva, s kapui felett ott ékeskedik a hatalmas cimer, kifaragva márványból, átfuttatva ércel, ez alatt egy acél kar, mely hatalmas pallost szorongat vasmarkában: ez az élet-halál felett való ítélkezés jelvénye: a pallos-jognak szimboluma; tőle jobbról, ballról egy-egy páncélba öltözött férfit imitáló bronzszobor.

A kapu bálvány kövei képekkel, írásokkal vannak telerajzolva, metszve, egy részök már

félíg-meddig lekopott, s a moha is ellepte, más részök újabb; némelyik durva kézmunkája, más részök vésnők kezének is dicséretére válnék; itt-ott bibliából kivett mondatok, régi esetben német betűkkel — változatosság kedvéért.

A város lakói németek.

A hely, hol vagyunk, német város, az idő a tizenhatodik század.

A kavicsos uton, mely mindenütt az ér mellett halad, egy lovas közeledik. Zord, marcona arcu, sebhelyes homloku katona, félíg páncél földi testét, melynek acélgyűrűi rézsodronyokkal vannak összeerősítve. Erős, zömök, harcjátékokhoz szoktatott lovon ül, sisakjának tolla meszsze leng utána.

A paripa egy darabig csendesen, nyugodtan halad, néha megrázza fejét, majd felveti, ha gazdája meghuzza a zablát.

Néhány száz ölnyre e lovaskatonától másik ifjú közeledik. Öltözete csak olyan, mint az előbbié, csupán sisak tolla másszinű. Sisakja alól kitünik szőke haja, melynek néhány fürtje előre omlik leányos arcára, sötétkék szemében a bátorság és a szelidség fénye lobog. Igazi germán típus.

Az ifjú Alfonz, a nagy választó fejedelemnek vitéz katonája, úgy látszik, hogy az előtte menő lovast akarja utólni, mivel megeresztve a kantárt, sarkantyuba kapta lovát.

Ott, hol a jegenyefák sűrűbben sorakoznak egymás mellé, s az ut is megszűkül a folyó kanyarodása miatt, az elől menő vitéz lova nyugtalankodni kezd, megrázva ideges fejét, ágaskodik, megtorpad, s mindenképen igyekszik a folyó meredek partja felé térni, már pedig ott veszedelem vár úgy ő rá, mint lovasára, mivel a part fala függőlegesen lemetszett, s a vitéz lóval együtt a vízbe zuhanhat.

A lovas sarkantuval kényszeríti utjára, s éles csapóju ostorával a ló fényes szőrén csíkokat ver, az megáll, megcsöknyösödve ágaskodik, horkol; a lovas arcán a harag villámlik keresztül, s mélyen belevágja széles taraju sarkantuját a paripa horpaszába.

Ez okozta vesztét.

A ló nagyot szökött s bele ugrott a mélyedésbe, a vízbe s halálos veszedelembé ejtve gazdáját, kinek vaspáncéla, nehéz ruhája akadályul szolgált az uszásban.

(Folyt köv.)

Halál után.*

Ha most meghalnék, — majdnem ismeretlen,
A feledésnek hamva rámborul.

Az emlék nem él soká a szívekben,
Nevem nem szállna lányok ajkírá.
Egy pár lap írná: husz éves se volt még,
Szomoru verse is volt egynehány,
És reám talán a rög se hullt még —
Feledne, tudom, feledne a lány....

Jó barátim, kedves, víg cimborák
Egy kevésé sajnálnának talán,
Azután... járnák az utjokat tovább
És senkisé gondolna énreám.
Egyik mondná: sokat tartott magáról;
Hideg, büszkének ítélne a más',
Egy szín egy égő, kis tragédiából,
Egy könny... és nincsen már előadás.

De volna egy, ki sohasé feledne,
Magsiratna százszor is, ezerszer.
Siratna könnyes szemekkel, remegve,
Mondhatatlan szomoru keservvel,
Öltöznék érettem talpig feketébe,
Imát morzsolna mindig ajakán,
Örökös gyászt hordana szívébe:
Te nem felednél: édes, jó anyám!

Dal egy kis házról.

Itt járok most a régi utcán,
Lassan leszáll az alkonyat,
S reám borul valami fájó,
Szomoru őszi hangulat.
Egyszer.. megállok akaratlan,
Valami lelkembe kapott:
Egy kis alacsony barna házban,
Kinyitottak egy ablakot.

Feltekinték. Mosolygó, vidám,
De.. idegen arc néz reám.
Óh, mikor még itt kitekintett,
Egy kedves, édes, szőke lány;
Mikor valaki minden reggel
És este erre ballagott;
Egy kis alacsony barna házban
Kinyitottak egy ablakot.

Én megállok ott mozdulatlan
Az utcánép majd eltápos,
Eszembe jut száz, régi emlék,
Megannyi tiszta, harmatos.
Pedig... nem történt semmisem,
Még tündér sem suhant el ott:
Csak egy alacsony, barna házban,
Kinyitottak egy ablakot....

Kuthi Sándor.

* Felolvasta a november 11-én tartott jogász-szoiréen.

Dal

egy anzikszkártyáról.

Nem feltűnőbb ez anzikszkártya
A képes lapok százinál,
Miért hát oly csodás varázsa,
Hogy mégis dalra inspirál?
Csendben, szerényen meghuzódott
Temérdek képes lap megett —
S könnyel adta át a boltos,
Kitől magácska vette meg.

Igy vette hát meg öt magácska
Égszinszemű szép angyalom,
S dobogó szívvél írta rája,
Hogy maga is szeret nagyon.
Hozzám hűségesen elhozta
Az egyszerű papírszelet
Üzenetét, mely beragyogja
A lelkemet, az életemet.

Elovasom kis anzikszkártya
Ezerszer is minden sorod,
S nincs szép kezének egy vonása
Rajtad, mit meg nem csókolok.
Nincs, nincs e képeslapnak mása,
Mélto róla dalolni hát!
Mi másnak csak kis anziksz kártya,
Nekem szerelmes nagy világ.

Kiss Endre.

Az utolsó előadáson.

Sok boldog éven át, amelyen ültem,
Isten veled, most, barna kis padom.
Mint vágytam gyakran messze szűk körödből,
s most fái a válás tőled fáj nagyon.
Míg könnyes szemmel elbucsuztatom
a szép, a boldog gyermekéveket —
Isten veled most, barna kis padom,
s ti gyermek álmok, Isten véletek.

Te benned boldogan telt ifjuságom,
te benned szépnek láttam a jövőt,
te benned lelkem dalról, ideálról
sok édes-bűvös álmot összeszött;
Amíg a szürke-rácsos ablakon
a lelkem rajzolt ábrándképet...
Isten veled most barna kis padom,
s ti gyermekálmok, Isten véletek.

Az álmokat, tudom, el kell temetnem.
Elhalványulnak ábrándképeim
és a könnyörtelen sors csak nevet majd
egy ifju szív megtört reményein.
S a megszokott, taposott utakon
járom meg majd a szürke életet...
Isten veled most, barna kis padom,
s ti gyermekálmok, Isten véletek.

De — hogyha senki sem lát — s néha-néha
eszembe jut a régi szép világ —
mikor — amennyi rut tövisbe hágok,
akkor annyi volt a sok virág...
Csendes-titokban majd megsíratom
az elhantolt, bohó reményeket....
Isten veled most bohó kis padom,
szép gyermekálmok, Isten véletek.

Schenk István.

Lenau-dalok.

Kérés.

Nézz reám csodás sötét szem,
Bájos, szelíd, álmatag,
Véghetetlen édes éjjel
S éreztesd hatalmadat.

Fedje el a nagyvilágot
Tőlem bűvös éjfeled,
Hogy csupán te lengj örökre
Sorsom s életem felett.

Szemrehányás.

Panaszkodol, hogy elszorul szived,
Mert hervad a berek
És a madársereg
Fejed felett e honból elsiel.

Pedig állandóbb nem voltál te sem
Szeretsz még hön, hiven?...
..Kimerülten pihen
A szenvedély kebledben, kedvesem.

Németből fordította: Kiss Endre.

Történetek.

Nász és gyász.

Harangoznak esküvőre;
Gyülekeznek nászra.
Szép menyasszony rózsaszinbe; a szíve meg
Örök bűba, gyászba.

Harangoznak. Gyülekeznek
Gyászba temetésre.
Kiterítve, halva fekszik a falnak
Legszebbik legénye.

Házasság.

A vőlegény könnyel néz a papra
A „holtomiglant” mig elmondja.

A menyasszony szemébe köny világol,
Szíve másért ver, másért lángol.

A pap meg „áldást” kér a házásokra
És az áment halk hangon mondja.

Esküvő után.

Megsárgult papíron
Színehagyott sorok....
Bús asszonyka nézi,
A szíve földobog.

Régi álmok, képek
Tolulnak elébe,
Melyek mind elvesztek
Hamis esküvésbe.

(Hódmezővásárhely.)

Vekerdy Géza.

Dal a piros szegfűről.

Virágot küldtem a bál előtt néki,
Lángpiros szegfűt egy kis csokorban.
S kezemet hűvel mint megszorította,
Éreztem, szívünk hogy összedobban.

Találkoztunk is a bál után egyszer.
Szívem szilajon bár feldobogott,
Mi kezet fogtunk hidegen egymással. —
.....A piros szegfű — már elhervadt.....

S. Hajdu Sándor.

Színház.

— Történelmi ciklus a színházban. —

Sokan azt moadják, hogy nincs jövője. Hangoztatják, hogy a közönség izlését megvesztegették az operettek humbugvilága és a francia bohózatok szellemes frivolitásai s egy színigazgatónak nemcsak saját érdekében, hanem a közönségre való tekintettel is alkalmazkodnia kell a színházbajárók igényeihez és izléséhez. Ezt vitatják hűvel, meggyőződéssel, a felületes szemlélőt teljesen meggyőző érvek arzenáljával. Nincs igazuk! Ambiciózus, művészi ideálokért rajongó színigazgató nem lehet akarat nélküli rabja a közönség szeszélyeinek, nem szabad annak igényeivel szembehelyezkedve levenni a műsorról valamely talán alaptalanul kedvelt műfaj pénztártboldogító darabjait, de nem szabad teljesen feláldoznia az anyagi előnyök kedvéért nemes törekvéseit s míg egyrészt ő szolgálja a közönség intencióit, másrészt arra kell törekednie, hogy a saját nemes intencióinak megfelelően tudja irányítani a közönség izlését. Szép az a cél, melyet Zilahy Gyula színigazgató maga elé tűzött akkor, midőn elha-

tározta, hogy magyar történelmi ciklus rendezésével feleleveníti színházában ezredéves nemzetünk örömeit, fájdalmait; őszintén óhajtjuk, hogy szép — s igaz, sok nehézségbe ütköző terve ne szenvedjen hajótörést a közönség közönyén.

A ciklus első darabja Váradi Antalnak hatásos jelenetekben bővelkedő «Hun utódok» című drámája volt, mely e hó 10-én került színre. Váradi e darabjában sok oly szerep van, melyek bármelyike bő alkalmat nyújt a színésznek hogy képességét, tehetségét sok oldalról mutathassa be s színészeinknek dicséretükre válik, hogy, midőn egy új nemes misszió ügyének tehettek játékkal szolgálatot, vállvetve, legjobb erejük s tehetségük szerint igyekeztek élethűen bemutatni a hun időknek ragyogó dicsőségét, szomorú végét, szertelen csatáit s némelyikük valóban fényesen oldotta meg nehéz feladatát.

Ha egyáltalán lehetséges egy színész alakítását tökéletesnek nevezni, úgy méltán rászolgál e jelzőre a Szakács Andor Hagene. Mikor ő a színen volt, úgy éreztük, megtelik a levegő a klasszicizmus balzsamos illatával; sohasem Szakács Andort, a színészt láttuk magunk előtt, hanem Hagent, az igazi Hagent, a Nibelungének ismert bajnokát, olyan alakban, amilyennek a Hun utódok szerzője képzelhette ez alakot. Póz nélküli, természetes beszédmodora, a hanghordozásából kiérezhető éles ironia, alakja, magatartása, mind nagyszerű töredékei voltak annak a művészi egésznek, annak az alakításnak, mely teljesen viszsztatukróztette Hagen jellemét. Ternyei Lajosnak ismert művészi képességei Csaba szerepében kitűnően érvényesültek: szépen szólaltatta meg ama szerelmi akkordokat, melyek átrezdülnek a fiatal hun vezér szívére, de legnagyobb a második felvonás hatásos végjelenetében volt, midőn népét lelkesítő gyújtó szónoklatának tüzes, pathetikus előadása tapsviharra ragadta a közönséget. Jesszenszky né, mint rendesen, most is szokott művészetével játszott Krimhilda szerepében. Krasznay Ernő drámai erővel játszotta meg a görög császár szerepét; kellemes feltűnést keltett szép organuma. Az előadásban, nézetem szerint, főként a fentebb említettek álltak művészi magaslaton, de a többi szereplők is igyekeztek diadalra juttatni Várady szomorujátékát s a közönség a legnagyobb meglepődéssel nézte a darab összevágó, sikeres előadását.

Könyvszemle.

Lemondás. Irta: Vidovich Ernő. Az egyszerű megemlékezés színvonalán felülemelkedve, örömmel kell tollunkat megragadnunk, ha akadémiai ifjúságunk testéből való testnek sikeréről van szó, ha arról írhatunk, hogy lapunk egyik munkatársának regénye legközelebb megjelent a könyvpiacra. Annál nagyobb volt az örömünk, mert, midőn Vidovich Ernő könyvéről írunk kritikát, félretehetjük a jóindulatu hangot: — kötetete az objektív bírálat előtt sem marad szégyenben. Vidovich Ernő könyvét nem lehet teljes határozottsággal valamely műfaj alá sorozni, talán éppen olyan joggal nevezhető nagyobb elbeszélésnek, mint kisebb regénynek: mindegy, a műfaj mellékes; fő az, hogy a könyv olvasása élvezetet szerez. Ez élvezetet első sorban talán az a határozott, mindig színes nyelvezet segíti elő, mely kezdő író művében szinte szokatlanul s mindenestre kellemesen érint. Dicséretére válik Vidovichnak az is, hogy nem lélek nélküli bábokat szerepeltet, hanem igazi jellemzésre törekszik s tényleg, csaknem mindig látható, hogy a szereplő személyek akarata s cselekvése egyéniségüknek s jellemüknek megfelelően nyilvánul. Hogy e tekintetben némi fogyatkozása is van a »lemondás»-nak, az bizonyos. Kezdő írótól kívánni nem is lehet, hogy a jellemzés terén tökéletes legyen: — a hős szenvedélyének magas hőfokra izzított kohója sem magyarázhatja meg, hogy, mert azt hiszi, imádoztja tetszése szerint fog cselekedni, a legnagyobb aljasságra, méregkeverésre határozza el magát, e tette ellenkezik jellemével s megvonja a hőstől addig jól kiérdemelt rokonszenvünket. A regény kisebb fogyatkozásairól még szólhatnánk, de ily nagyobb lélektani hibát hasztalan keresnénk többet; — s nekünk nem az a célunk, hogy apró tévedéseket soroljunk fel akkor, mikor kimagasló jó oldalokról szólhatunk s mikor őszintén, melegen ajánlhatjuk a fiatal tehetség e munkáját az olvasó közönség figyelmébe. Az izléses kiállítású könyv ára két korona s megrendelhető a szerzőnél.

Gyorsírási szemle. Megjelent a Gy. Sz. 3-ik száma még sokkal érdekesebb és változatosabb tartalommal, mint az előbbieik. Mig a nyomtatott rész a gyorsírással, mint tudománnyal elméletileg foglalkozik, a gyorsírás történelemből tárgyal egyes nevezetesebb kérdéseket, valamint az egyes gyorsíró-egyletek életét és működését

ismerteti meg velünk, addig a melléklet, a »Szépirodalmi Gyorsíró« a maga verseivel, elbeszéléseivel, s eredeti regényeivel nemcsak szépirodalmi lapul szolgál, hanem a »Kakas Márton«-ból ismeretes »Samuka érdeklődik« című rovat megindításával még élclapot is pótol, eltekintve azon céljától, hogy gyakorlatilag akar bennünket képezni a gyorsírásban. Előfizetési ára egész évre 3 kor. Szerkesztő: Bárdos György. — Szerkesztőség: Budapest I., Margit-rakpart 15. I. em. Kiadóhiv. IV. Kaplony-utca 1. I. em.

Ifjúsági hírek.

Október 31. A reformáció emlékét okt. 31-én d. u. 5 órakor ünnepelte meg a H. Ö. T. a kollégiumi díszteremben. Oly nagyszámu, előkelő közönség gyűlt össze ez alkalomra, hogy ennek nagy része be sem fért a tulzsüfolt terembe. A díszes vendégereg élvezettel hallgatta a főiskolai énekkart, mely „Áldjuk Istent“ kezdetű éneket adta elő Hauptmann-tól, Mácsai Sándor vezetése alatt. Csiky Lajos theol. dékán, a H. Ö. T. felügyelő tanára nyitotta meg az ünnepélyt, röviden vázolta annak jelentőségét. Peleskey Sándor 1. th. sikerült szavalata után Varga Antal 2. th. olvasta fel a távollévő Papp László szeniornak, a H. Ö. T. elnökének emlékbeszédét, melyben fejtegette okt. 31-ének nagy jelentőségét s lelkesen emlékezett meg a nagy reformátorokról: Kalvin, Luther s Zwingliről. Ezután következett az ünnepély fénypontja. Vieuxtemps Fantasia appassionataját adta elő hegedűn Podolski Margit urhölgy. Kedves, nagy gonddal, művészen és érzéssel előadott játékát, melyet Balogh István jh. kísért zongorán, mindvégig osztatlan érdeklődéssel és feszült figyelemmel kísérte s végül lelkes tapsban jutalmazta a közönség. Földessy József th. sikerült szavalata után az énekkar adta elő „Erős vár a mi Istenünk“ kezdetű éneket Wagnertől, Mácsai Sándor vezetése alatt. Ezzel a szépen sikerült ünnepség, melyről a közönség a legnagyobb megelégedéssel távozott el, véget ért.

A Jogász Zenekör október 30-án alakult meg. Ebből az alkalomból nem mulaszthatjuk el, hogy örömnünk ne adjunk kifejezést a felett, hogy végre sikerült az ifjúság agilis vezetőségének egy olyan zeneművelő egyesületet létrehozni, amely a zenekedvelő ifjúságot fokozottabb tevékenységre buzdítani van hivatva. Az alakuló gyűlésre összegyűlt tagok egyhangulag elhatározták, hogy dr. Kovács Gábor jogtanár urat felügyelő, Mácsai Sándor urat pedig vezető tanárnak föl fogják kérni. Ezután a tisztviselők megválasztása következett, amelynek eredménye szerint elnök lett: Bartók Ferenc 2. jh. Karmester: Schenk István 2. jh. Jegyző: Pazar János 1. jh. Pénztáros: Tatay Zoltán 1. jh. Választmányi tagok: H. Kiss Pál 3. jh. Surányi Sándor 2. jh. Mikó Imre 1. jh.

A J. I. Ö. T. november hó 3-án tartotta első rendes közgyűlését, előbb *H. Kiss Pál*, később *Matolcsy Sándor* elnöklete alatt. A gyűlésnek, melyen megjelentek

dr. Tóth Lajos jogkari dékán, *dr. Ozory István* és *dr. Kovács Gábor* jogtanárok, egyetlen tárgya a büntető törvénykönyv 92. §-ába lefektetett elv helyességének vitatása volt. Ezt megelőzőleg H. Kiss Pál üdvözölte a gyűlésen megjelent tanárokat és megköszönte a Társaság iránt megnyilvánult jóakarukat.

Majd a vitatott §. helyessége mellett szólalt fel Szabó Sándor 3. jh. Úgyesen csoportosított érvei ellenében H. Kiss Pál 3. jh. igyekezett bebizonyítani a vita tárgyát képező szakasz helytelenségét. A két vitatkozó előadásának végeztével dr. Ozory István jogtanár szólt felvilágosítólag a tárgyhöz, egyuttal megígérte, hogy a Társaság iránt ezután is jóakarattal fog viseltetni, s annak működését figyelemmel kíséri.

Miután még Matolcsy Sándor a megjelent ak. tanárok megjelenéséért és érdeklődéséért köszönetet mondott, — a gyűlés véget ért.

Itt említjük meg, hogy az I. Ö. T. választmánya, egyenként 10 koronás pályadíjjal, a következő 5 pályatételt tűzte ki:

1. Emlékbeszéd Szilágyi Dezső felett.
2. Szabadon választott tételről értekezés, a büntető-jog köréből.
3. Verseny felolvasás a magán-jog köréből.
4. Vitatkozás a magy. ak. és jog-tört. köréből és végül
5. Rousseau „Contrat Social“ című művének ismeretése és bírálata.

Végül a választmány a Kövér Béla lemondása folytán megüresedett társadalom-tudományi szakosztály vezetőjéül Oláh Béla 2. jh.-t választotta meg.

A Jogh. Önképző Társasága nov. hó 10-én este 1/2 8 órakor gyűlést tartott, melyre a szokatlanul nagy számmal együtt levő tagokon kívül akadémiánk tanárai, valamint városunk előkelői közül többen, ugyancsak a theologia akadémiai ifjúságának nagy része megjelentek. A gyűlés ugyyszólván egyetlen tárgyat nagyitst. Balogh Ferenc theol. tanár felolvasása képezte, ki, mint maga mondja: „a jogász ifjúság iránt érzett igaz szeretetből és ragaszkodásból jött ide, s ez ösztönözte őt arra is, hogy a jogi akadémia történetét, sulyt fektetve a jogász ifjúság nevezetesebb mozgalmaira és egyleti életére is röviden megírja“. A nagy utánjárassal s rendkívüli műgonddal, gyönyörködtető stílusban megírt munka megismertette velünk, mily nehézségek állották útját a depr. jogakadémia megalakulásának, mennyi anyagi gonddal, üldöztetéssel kellett annak küzdenie, míg végre úgy egyesek, mint különösen Debrecen város lelkes pártfogása s áldozatkészsége által ma elfoglalt helyére emelkedett. Megtudtuk belőle, mily önfeláldozó munkásságot fejtettek ki tanáraink, hogy az akadémiát minél nagyobb szellemi magaslatra emeljék, s megtanultuk, mint küzdött minden szépért, jóért és nemesért mindenkor szívesen az ifjúság, s szolgálta lelkesedéssel a hazát, midőn a nemzeti vész közepette itt hagyván tanulmányait, felavatta a harci zászlót; a várost, midőn mint önkéntes tűzoltóság védte a lakosok biztonságát; az irodalmat, az olvasó egyesület s a magyar irodalmi társulat, a művészetet az énekkar felállítása által. A beszéd állandóan lekötötte a jelenlevők érdeklődését,

kiknek nevében H. Kiss Pál mondott a felolvasó taná urnak őszinte köszönetet. E beszéd hatása alatt tette meg ugyanő a tagok által egyhangu lelkesedéssel elfogadott azon indítványát, hogy a társulat az első jogtanár, Széplaki Pál házáat emléktáblával jelölje meg.

Majd még a megüritlt könyvtárnok, ellenőr és aljegyzői állásokat töltötte be a gyűlés, megválasztván ezen állásokra Takács Andor II. éves, Domonkos József I. éves, Fráter Szabolcs II. éves joghallgatókat.

Jogász nagygyűlés. Nagy jelentőségű gyűlést tartott a joghallgató ifjuság f. h. 4-én, mikor kimondta hogy kívánja a jogász ifjuságnak egy csoportba való tömörülését addig is, míg a Jogász-kör megalakul. Azon elv vezérelte az ifjuságot, hogy a joghallgatóknak vannak oly belügyei, melyek intézése tisztán az ő dolguk, tehát szükségük van egy oly egyesületre, melyben ezt megvitathassák.

Különben a nagyjelentőségű gyűlés lefolyása a következő volt. A gyűlés megnyitása után Vidovich Ernő 1. jh. kellő megokolással indítványt nyujt be, melyben kéri határozatilag kimondani, hogy a debreczeni joghallgató ifjuság egy egységes testületet óhajt alkotni saját belügyei intézésére. Indítványában erre részletes terv foglaltatik, mely szerint neve lenne: „Joghallgató Ifjusági Nagygyűlés”. Feladata volna mindazon ügyeket intézni, melyek tisztán a joghallgató ifjuságot érdeklik. Tisztviselői a tisztán jogász egyesületek tisztviselői lennének. A gyűlés e tervezetet elfogadván, a dékán megerősítését kéri hozzá.

Hasonlóan fontos volt a „Fővárosi Diákszövetség” kiáltványára adott válasz, melyben az ifjuság kimondja, hogy a felszólalására adott választ megnyugtatóvá veszi tudomásul, de egyben határozottan tiltakozik az ellen, hogy a debreczeni ifjuság tetteit a budapesti u. n. hivatalos párt sugalmazná.

Még fontos tárgyak lettek volna: a diák jelvény, a jogász asztal-társaság ügye, de ezek az idő előrehaladottsága miatt a jövő gyűlésre maradtak.

A. M. I. Ö. T. november 4-én gyűlést tartott, amely az eddigiek közül minden tekintetben kiemelkedett. Az első szereplő Csapó Ödön 3. th. volt, aki egy költemény sorozatot olvasott fel „A pápai várkertben” címmel. A gyűlés jegyzőkönyvi köszönettel jutalmazta a felolvasót és egyhangu határozatképen kimondotta, hogy Csapó Ödön sikerült költeményeit a M. I. Ö. T. emlékkönyvébe iratja. Nagy hatást ért a Fellner József 1. jh. a „Fuzsitus muzsikusa” című monológgal, amelynek előadása pedig renekivül próbára teszi még az olyan vigszavalói tehetséget is, mint amelyet a szavaló bemutatott. A gyűlés a szavallatot a sikerűit fokozatban részesítette. Ezután Schenk István 2. jh. olvasta fel „Az utolsó előadás” című költeményét, amelylyel az egész hallgatóság tetszését kiérdemelte. Költeménye jegyzőkönyvi köszönetben részesült, azonkívül az emlékkönyvbe írással is kitüntettetett. A minden tekintetben élvezetes műsort mi sem dicséri annyira, mint ezek az elismerő magas fokozatok, amelyek mindegyik szereplőnek kijutottak.

Jogász-estély november 11. Gratulálunk a jogász ifjuságnak! Gratulálunk a szerencséhez, mely neki oly vezetőket adott, kik hivatásuk magaslátára emelkedve belátták azt s megtudták értetni másokkal is, hogy a jogászság érdekeinek legfőbb előmozdítója Debrecen előkelő társadalmával való minél gyakrabbi érintkezés, s a

szerencséhez, mely érdekeinek pártfogóivá tette azokat, kiknek közreműködése volt különösen a varázs, mely Debrecen előkelő közönségét a kollégium disztermébe vonzotta, s kiknek művészete eredményezte legfőképpen azt, hogy az estély minden tekintetben felülemelkedett a közönséges sablonon. — Gratulálunk a sikerhez, mely diszére válik a jogász ifjuságnak, s mely örök bizonyosság arra, hogy csak akarat kell és kitartás, akkor aztán sikerül minden.

A Magyar testvérek nyitánya után H. Kiss Pál jogász-elnök lépett a pódiumra, buzdítva működésre az ifjuságot, illetve köszönetet mondva a közönségnek. Nem tudtuk szellemes ötletein kacagjunk-e inkább, vagy azon, hogy ezeket oly komoly dolgokról oly komoly hangon mondta el. Mindegy, neveltünk: az est sikere meg volt alapítva.

Eckensberger Ili' urleány adta elő ezután „A bál után” című monológot, mindenkit elragadó ügyességgel, természetes bájjal s közvetlenséggel. Csaknem háromnegyed óra hosszáig hallottuk felénk csengeni kedves hangját s mégis oly szívesen hallgattuk volna még tovább is, s úgy sajnáltuk, midőn viharos tapsok közepette elhagyta a pódiumot.

Darvas György, Fellner József és Schenk István „Bach-trio”-ja is lekötötte figyelmét minden zenekedvelőnek, sőt a zeneértőknek is igaz gyönyörűséget okozhatott.

Kuthi Sándor költeményeiben a nyelv egyszerű szépsége, a ritmus könnyedsége, különösen a hangulatos és ügyes fordulatok ragadták meg a közönség figyelmét.

Hubay „Pleroná”-jának szilajon zúgó akkordjait nem hallhattuk volna tán méltóbb hangszerről felénk hangzani, mint Fábán Margit urleány hegedűje. Rendkívüli technikája, mely a legnehezebb s legzseniálisabb futamokat a legnagyobb könnyedséggel győzi le, megérteti velünk, hogy a közönség nem elégette meg egyszer hallani a darabot, s így meg kellett ismétetni.

Méltó befejezése volt az estélynek Oláh Béla szavallata, kinek ugy szép csengésű hangja, mint maga a választott darab már előre is biztosították volna a sikert, még akkor is, ha nem érezte s élte volna át s nem tolmácsolta volna is oly hüen a darab kitörő érzelmeit.

A közönség a Rákóczi-induló hangjai közt oszlott szét, hogy aztán ismét találkozzék a Bikában, hol kora hajnalig folyton tánc járta

Szerkesztői üzenetek.

V. G. urnak. Hódmezővásárhely. Nem lehet tagadni, hogy versein tehetség jelei látszanak; azonban figyelmébe ajánljuk, hogy bár nézetünk szerint is az eszme a földolog egy költeményben, a külalak szépségére is gondot kell fordítani. Versei közül a három első, minthogy ezek legjobbak közöljük.

Sigma. — Ha nem is közöljük valamenynyi versét, ez nem azt jelenti, hogy azokban nem látunk versirői ügyességet. Mindenesetre jó volna, ha mindig megénekülésre érdemes tárgyakat dolgozna föl. „Képek” című versében jó gondolat van ügyesen feldolgozva s e verset lapunk jövő számában közölni fogjuk.

P. P. E. urnak. Helyben. Nem tudom, helyesen-e, de beküldött verseiből arra lehet következtetni, hogy ön talán nem gondolja át egyszerre megírandó verse tartalmát, hanem ír egy pár rimelő sort, aztán szinte függetlenül ettől megint pár másikat, ami az előbbi tárgyra vonatkozik ugyan, de nincs összhangban az előbbi sorok gondolatvilágával. Verseiben az egység teljes hiánya látható. Azonkívül azt is megjegyezzük, hogy bár a dalnak egyszerűnek kell lennie, de semmiesetre sem prózainak.

Mesés olcsó árak!!

== Végkiárusítás üzlet feloszlatás miatt! ==

Mig a készlet tart

== férfi-, fiu- és gyermekruhák ==

minden elfogadható árban végkiárusíttatnak

Grünfeld Adolf üzletében DEBRECZEN * *
* * * a Kistemplom mellett

Félingyen!!

Horváth Gusztáv

óraműves.

DEBRECZEN, Hatvan-utca 2. szám.

Korrekt munkát végez igen jutányos áron
két évi tényleges jótállással.

Hazai ipar!

Pártoljuk a hazai ipart!

Vásároljunk

Nagy András kesztyű és kötszer-gyárostól

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Kizárólag saját gyártmányu legjobb minőségű kesztyűket

olcsón

Hazai ipar!

Hazai ipar!

Hazai ipar!